

Aplikace matematiky

Prof. Jaroslav Hájek laureátem státní ceny K. Gottwalda

Aplikace matematiky, Vol. 18 (1973), No. 5, 378

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/103490>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1973

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.



This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ZPRÁVY

PROF. JAROSLAV HÁJEK LAUREÁTEM STÁTNÍ CENY K. GOTTWALDA

K 1. máji 1973 byla prof. ing. dr. Jaroslavu Hájkovi, DrSc., udělena státní cena Klementa Gottwalda za vybudování asymptotické teorie statistických pořadových testů.

Prof. Hájek je světově uznávaným předním odborníkem v matematické statistice. Jeho výsledky zasáhly výrazně a plodně do řady oblastí této vědní disciplíny: nejen do teorie pořadových testů, za což mu byla právě udělena státní cena, ale i např. do teorie výběrových šetření, do problémů statistické indukce v náhodných procesech, do filosoficko-logických základů matematické statistiky aj. Jeho práce jsou naplněny množstvím originálních a podnětných myšlenek a v době svého vzniku vždy posunuly o značný kus dopředu rozvoj příslušné oblasti. Význam jeho výsledků je patrný i z toho, že na ně bylo nesčetněkrát navazováno zahraničními a našimi autory.

Mezi statistickými testy významnosti hrají v posledních 10—20 letech významnou úlohu tzv. pořadové testy (založené na pořadí pozorování uspořádaných podle velikosti), poněvadž jsou poměrně jednoduché, ale přitom velmi vydatné a velmi široce použitelné. Prof. Hájek se ve svých pracích zabýval zejména asymptotickou teorií pořadových testů a dokázal zde řadu významných výsledků. Zhruba řečeno, tyto výsledky se týkaly asymptotických rozložení pořadových statistik nejprve při nulové hypotéze, pak při „blízkých“, kontiguitních alternativách a nakonec při obecných, nekontiguitních alternativách. Hájkovy originální a pozoruhodné ideje v této oblasti jsou např. nová metoda projekce pořadových statistik na součty nezávislých veličin, jejich vzájemná asymptotická ekvivalence, využití pojmu kontiguitních alternativ v této oblasti, rozšíření testů Kolmogorovova - Smirnovova typu na regresní alternativy, využití nejnovějších poznatků z teorie gaussovských procesů, nová zajímavá nerovnost pro rozptyly pořadových statistik aj.

Velmi sympatickým rysem prací prof. Hájka je to, že nejen mají vynikající teoretickou úroveň, ale že zároveň mají značný a dosti bezprostřední význam pro aplikace matematické statistiky: za prvé jeho výsledků o asymptotických rozloženích pořadových statistik se prakticky používá pro případy velkého počtu pozorování; za druhé prof. Hájek se také zabýval tvarem optimálních pořadových testů v různých situacích a navrhl další nové testy, čímž dal matematickým statistikům do rukou možnost volby optimálního pořadového testu.

Jménem redakce našeho časopisu blahopřejeme prof. Hájkovi k tomuto vysokému ocenění jeho vědecké činnosti a věříme, že jeho nepříznivý zdravotní stav se zlepší natolik, aby mohl matematickou statistiku obohatit ještě mnoha svými výsledky a idejemi.